

САНА ОЛОХ

ТУРАПЧЫ
УЛУУБҮН
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 86 (7627) • 1994 сыл от ийин 26 күнү. Олтурунуук • Сманата—146 солжубай 15 харчы.

ДОЙДУТТАН БЫРААПАТ БЫЛААННААХТАР

Улууска аан бастаан, нан сага садалаанын бы-
лытынан бааһынай ха-
баайыстыбатын кытаанах-
тар тарымматтар. Онно
сүрүн көдүлөзчүнэн Иван
Петрович Пономарев
буолбута. Ол да ийин
үгүстөр киниттэн элбэх
сүбани-аманы күүтэлэр.
Билигин нөһүлүккө 22
бааһынай хабаайыстыбата
төриллэн үлэлтир. Олор
үлэлэрин түмөн, ырытан,
опыттарын мунууан, сү-
нэтин төһөболоон мыйан
сага төриллөр бааһынай
хабаайыстыбаларга аман
сүрүйүбү дээн Иван Пе-
тровичка эрэннээр.

Субу күнүгө Кыта-
нах нөһүлүккө бааһынай
хабаайыстыбаларын ассо-
циациятын председатели
С. И. Собакин көрсөн.
Билигин корреспондент
бейиэ сүөһү абылыгын
бөлөмнөһүннө үлэни-хам-
наһы хайдах төрийэр бы-
лааннаахтарын туһунан
билиһиннээреригэр көрдө-
тө.

—Быйыл сааскыта төһө
да тымныытын, кураанын
ийин, калы түспүт ардах-
тар сирди улаханнык нүөл-
сүттүлөр. —дээтэ Сирди-

дон Иванович. —Танда
үрөбө балачка үүннө. Ол
гынан баран ардахпыт
төхтөөбүтүбү уу-буолюо
дизин куттанабыт. Оттон
Наймарабыт көлтөх собу-
да, ааспыт сыл курдук
буолюо дуо, быдан ордук.
Сорох алаастарбытын амы-
нада былдыабыт. Сир-
бинтин-уоппутун кэрийэн
нөрдүбүт. Отохтор, үрү-
йа-харыйа сирдөр сүрдэ-
дин үүмүттөр. Онон мун-
нахтаан, сүбэлэһэн ба-
раммыт, кыстыыр олпу-
тун дойду сириттэн булар-
га быһарынныбыт. Баа-
һынай хабаайыстыбалары-
гар сыһарыллыбыт сир-
дэригэр туох сөрбөйбүтүн
барытын хаалларбаан
имирн хомуйалларыгар со-
рук туруорулуна. Дьэ ол
кэиниттэн, тийинимэт
буолаахтарына, ордор үрү-
йа-харыйа сирдэртэн эби-
ныһарарга быһардыбыт.
Амма унуор Хазарааһыга
сирдээхпит. Уутуйбута
чуолкай. Одох ыксаах-
пытына, күһөрү, уута
тардыта, кыран көрө
сылдыарга сүбэлэстибит.

Уолсайа 1356 ынах, 392

сылгы сүөһүлээхпит. Нэһи-
лиһиннэ катэх сүөһүтүгэр
450 тонна оҥко наадылар.
Онон холбоон 1500 тонна
оту соботуопкалаахпыт-
тыңа эрэ нитимнибитин
кыстатар кыстаахпыт.
Дьининэн, итиччэ оту
дойду сириттэн булуохха
сөп этэ. Ол гынан баран
ардах сүгүн оттоһо
суох дээн дьиксинэбит.
Субу күнүгө үгүс баа-
һынай хабаайыстыбалар
бирдинилээн дьон оттоо-
һун үлэтин садалаатылар
да, кэлэ-кэлэ түһэ турар
ардахтардан улаханнык
мөһөйдөттүлөр. Билгэтэ-
һин этэринэн, бу ий
хаалбыт күнүгө уонна
атырдыах ийин сагата
ардахтаах курдук кэп-
синилэр. Оччокуна сүөһү
абылыгын соботуопка-
лааһыны улаханнык ата-
тымырлар тийэр. От үүн-
нэһинэ, урууку сыллар
курдук сир тогуур дьэри
оттуурбутугар тийэбит.

Урэхтэр бары кэрнэтэ

Сүөһү абылыгын собо-
туопкалааһыгга үгүс баа-
һынай хабаайыстыбалар
туруннулар. Урууку кур-
дук ийиннэн оттуур дьон
ахсааннара лаппа аҕы-
һаата. Бары кэрнэтэ от-
туур техниканын хааччы-
лынылар, тыа хабаайыс-
тыбатын холбоһор мас-
сыналарга дарааны дэлэ-
дилэр. Арай олорго сап-
паас чаас суох буолан
бааһынайдар бөйө-бөйө-
лүгэр хардарыта көмөлө-
сүһэллөр. Сорох нэлэр ба-
рар өргүлэрэ атын улуус-
тардан, куораттан наада-
лаахтарын булуттаатылар
уонна онтон-мантан тоно-
һон оттооһун сезонун ба-
лачка тэрээһиннээхтин
садалаатылар дьэххэ наа-
да. Ардахтан дьиксинэн-
нэр, тууу булбуттары
тута чөмчөтөн иһэргэ кы-
һаналлар.

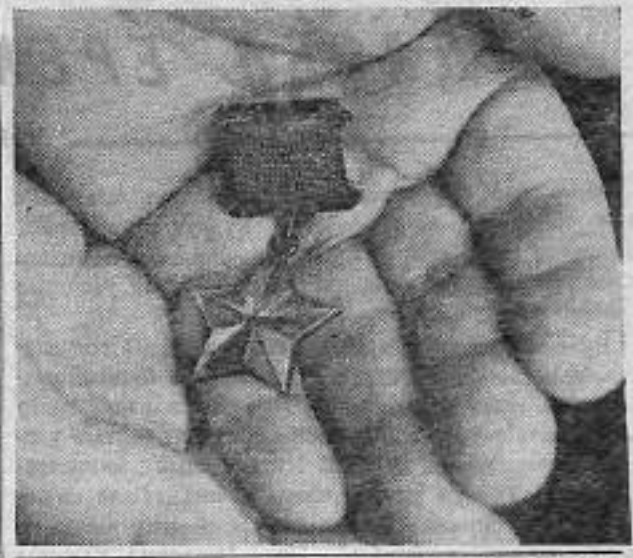
Билигин бааһынай ха-
баайыстыбаларыгар оттоо-
һун үлэтигэр туттуллар
техника баар. Күн-дьыл
туран биэрэн эрэ наада.
Өтөрүннэ өг дьоннэ бил-
бэтэх дьон кууруутун хаа-
рытын халлаамыс хар-
гыстаабатыгар баабыт
улахан.

СЕВЕРОВИНСКИЙ, Вадим Березовский под-
водный лодкалар командирдарын быһылыгынан 27
сыл устата муораларынан уонна океаннын уһунна.
Пенсионда ыгонугар адмиральскай, гүөһүгэр
К-137 атомнай ракетоносонь борубалааһын ийин
ылбыт Советскай Союз Геройа сулустардыах тахсы-
быта. Муораттан арахсыан бадарбаанка. Вадим Лео-
нидович сулуусалаабыт Северовинскайыгар хаал-
быта, оттон олорор сирэ, кубритын умкубатын дьон
нини уолсай дьыа кырыкый квартиракыттан ула-
рыйбата.

Снимоктарга: В. Л. Березовский дьэтигэр; Герой
сулуһа.

(РИТА—ССТА).

Атырдыах ийиннаабы күн-дьыл

Ыйдаабы орто температура, кэиники кээкэ сыл-
лар курдук, 14—15 кыраадыс буолуоҕа. Бастаахы
декадага түүнүн 10—15, ийинигэр 4—8, үсүһүгэр
уонна ий бүтөһүгэр 0-тан 3 кыраадыска дьэри
тымныһыаҕа, күнүһүн 18—23 кыраадыс сылайыа-
ҕа. Бастаахы декадага сорох күнүгө 25—30, он-
тон калы уонна бүтөһүн 5 күнүгө 10—15 кыраа-
дыс итиһиэҕэ. Ыйдаабы орто сөгүү 40—50 мм
буолара күүтүлэр.

ОТЧУТ, МАНЫ ААХ, ТУҔАН!

ИЛИИНЭН ОХСУУГА СҮБЭЛЭР

Быйыл улууска ардах-
таах, өг сайын нэлэн
үрэхтэр сүтүрдүнэр, үгүс
хoduна уута былдыанар
кыахтаана. Ол онугар
үрдүк сирдэр, отохтор,
үрүлэлэр-харыйалар, дьүө-
дөлөр быыстар баалача
үүнүлөр. Онон быйылгы
оттооһунга илин хотуура
хото туттуллар буолла.
Өлгөм үүнүүлээх кыра
кэинээх сиртэн хойуу оту
баһан ылыы дьобус баа-
һынай хабаайыстыбала-
рыгар, бирдинилээн дьон-
го таһаарыаһаада бил-
лэр. Манан сибээстээн,
оту илиинэн охсууга
уруукута республика үс
төгүллээх чемпионна, баай
опыт мунуууммут П. Н.
Иванов илиинэн охсуу
технологияларын түөс-
арыта оҕорор сүбэлэри-
тэн билиһиннэрбит.

ҮС КҮҮБҮ СОЛБУУННАРАН

Ханнык бадарар охсооч-
чуга үс сүрүн күүс баар:
илин, сарын, сис күүстө-
рө. Игидэри сириттэн
нөрөн солбууннаран ту-

һаныллыахтаах. Холубур,
кытаанах от (баттэмэ)
кэлээһинэ, илин күүһө
туттуллар. Оттон нэбирэх
от (боруу) түбөстөһүнэ,
сарын күүһүн туһанаан
аа-дьүө охсуллар. Ити
аата, ийин күүһү олбун-
солбун тутта-тутта бирийи
сыннытаарын. Манньык
үлэлээтэххинэ, бөйөн
ылааххын харыстыгытын.
Итинник ыһыаһан күн-
нэ 10—12 чаас тыргичи
охсуохха сөп. Былыргыт-
тан олохсуйбут үгэс бы-
һытынан, сорох охсооч-
чулар араастаан мускул-
лан, хаптаннаан даһаач-
чылар. Ол ордун-хоһу
хамсааны киһи күүһүн
өһүлэр, итинниһэрэр.

Хотууру үбөнэн тала-
хаччыһаанна, охсор ха-
дымалгар бүтүллэннээ-
бэккэ эра хотууру тум-
суһан эриэ-дэхсиник тү-
һэрэн иһэхтээххин. Хо-
туур дуускатын ыбылы
тутангытын, күүскүн орос-
куоттуо суохтааххын.
Илин иминэн хотууру
түргэниик дайбаан пфит-

лиэхтээх, ол онугар оту
хотуур мунуһан ыллар-
баанка охсулуохтаах, оч-
чоҕо күүһүн эстибэт.

ҮЧҮГЭИ ХОТУУР

Илиннэн оттооһуну чэп-
чэтин хотууру талыттан
уонна оҕостууттан улахан
тутулуһтаах. Үчүгэй хо-
туур сырдык тимирдээх,
чараас туостаах, оту эмэн
ылар, түлэһинээбэт буо-
лааччы. Былыргы буус-
каптар, суор тумустар
онуктар. Күн уотугар
кулумурдаан көстөр хо-
туур иэнигэр көлөһүт-
түн, хараһыт харатын
чуолкайдык нөрүөххүн
сөп. Үтүө тимирдээх хо-
туур ардах түһэрин эр-
дэттэн билэр. Кини көх-
сүгэр ардаһы билгэтир
хараһатын күүх сурба-
һыһнар түһэзччлэр. От-
тон барбах тимирдээх хо-
туур от кырааснаатын бү-
рүнээччи.

Хотууру талыахха наа-
да. Дьаһын хотууртан
туһа чараһын, ыһаһы-
на чэпчэкини чүснэ уу-
раһын. Аны хотууру туу-

ратыттан тутан мас үрдү-
гэр баттыалаан көрөбүн.
онно түлэһинээбэт буо-
лаһына, арааран ылаһын.
Ол кэиниттэн талбыт хо-
туурдарын бөйө-бөйө-
лүгэр соһуһунарангытын
сырдык уоту таһаараһын.
Сырдык уоттаарын ыла-
һын биитигэр тутум оту
биһир тэн күүстээхтик ох-
суолаан көрөбүн. Илин-
иминэн билгэлээһини,
арыйы сыһааһытын ох-
суллар хотууру талаһын.

ХОТУУРУ ОҔОСТУУ

Сага хотууру ыһаһы-
нын чэпчэтээрн, үчүгэй
биитин таһаараары, сы-
рыһын сыһааһынын илин
биититтан баалараа сан-
тиметр холобурдааһы та-
һан бырадар ордук. Ити
кэиниттэн бөдөн тогуу-
лаах итиннэ аалан би-
тин чараһаһаһын, онтон
ортотун дьиктэ томот-
тор, сирейин кэтигэ 3 мм
хаһыннаах ыһаһына
долбоһор сүүстээх өтүһ-
нэн таһ күүһүнэн охсуу-
лаан үчүгэй биһтэ тах-
сыар дьэри таһаһаһын.
Биһтэ таһаһаһыт хотуур
киһи тарбаһынан таһары-

дар эрэ бөйөтө сыһан,
уһунун быһаһан кэһиһэн
эмэн ылар буолар. Турар
онно утарыһыта кыһаһан
сырыһыта сыһаһаһын дьон
хотуур үһһэ бүүрүгүн
уота суох уулаах чоту-
нан оҕустарыллар.

УБКА ОЛОРДУУ

Хотуур бөйөтэ уонна
уга чэпчэки ыһаһыһаһын
буолуохтаахтар. Онуоха
уутугар хатарыһыбыт ка-
рийа маһыһан унтуохха
сөп. Ол эрэри тэтин ор-
дук бөһө буолар. Уһ төр-
дүннэ 45-50 мм диа-
метрдаах, тууратын дьик-
тэ бөһө буолар. Уһар бөһө
40 мм диаметрдээх. 40 мм
уһуһаһын аһал тээрбөс
тимир туттар буолулар.
Итиннэн тээрбөһи оҕос-
торго эргэ моторик ыһ-
лоһон эбэтэр элентро-
дойка хаалбыт турбатын
туһанаһаллар.

Утугар хотууру манньык
олордулуохтаах хотуур
Бааһынай хабаайысты-
баларын сөһиһтэ.

Т. В. Оконешникова Му-
гудайтан төрүтлэх. Сэ-
рин сылларыгар, очо-
лорго уончадаах кыыс,
нйэтэ Татьяна Ивановна
дьын, эдьийиэ Наташа.
дьын уонка кыра балта
Дунианын Эдьигээн оро-
йуонун Сылалааһар ноһе-
рүүтэ киирбэнттэрэ. Аҕала-
ри эрдэ албүтэ. Окон
пйэлээх эдьийиэ биригээ-
дэа сыстан балыһтас-
пыттары, киинттэн биир
сыл балыс балта Дуна
ол дойдуга олөөхтөөбүтэ.
Калин дойдуларыгар эр-
гиллэбэнттэрини кэннэ Та-
тылиа Васильевна очо-
тооду Горьнай аатынан,
кэлиин Калинин аатынан
колхозтарга субан сүөһү-
нү көрбүтэ, колхоз сүүрү
фермаларын кэрийиэн
үтүө суобастаахтык үлэ-
дэбэнтэ.

РЕДАКЦИЯ
ПОЧТАТЫТТАН

СИЭРДЭЭХТИК ТУРУОРСАР

Калин дөрүубуйага мөлөөн, 1961 сыллаахха эднийн Наталья Васильевна Колесовага энгэр-дөһөн удуус киннитэр көһөн кирибит. Билигин уопсай дыңаа олоор. Кыра пенсиялаах агаар-дас киһи төһөлөөх кыһал-балаахтык олоорун суруйа да соруммаппын. Арай «Мугудай» сылгы заводттан өлүүтүн (паайын) нөрдөспүтүн кынырааччы аспаастабытара, Аны кө. бөрүллүү кыттылаабын быһытынан 50 тыһ. солкуобайга оттуу майы нил-дэрэдэрин харчыта суох

буолан ылыбатах. Колхоз-
ка, иэтин совхозка доруо-
буята айгырнар дьэри
үлэлээбит хаан-уруу «Му-
гудай» сылгы заводуттан
биир эмэ массыына оттуу
маһынан көмөлөһөдөрү-
төр эракидэйэр эбит да,
төрөөбүт нэһилиэгин са-
лалтата көмөлөһөр санаа-
та суоһуттан харыс нам-
таан, сүөм түһэн оло-
роохтуур. Хоту көһөрүд-
лүү кыһалбатын этини
хаанынан билбит, сааһы
тухары көлөһүнүн тохтут
хайаайыстыбатыттан Та-
тьяна Васильевна сир-
дээхтик туруорсар дин
салымыбын.

Бу болпурочу сыгым заводун салынат, нэбиллэи дьаһалтат болбормотоу мчалларыгар баһарабын.

Петр ПЕРМЯКОВ.

Хабаровскийдағы художественной керамика завода Япония Нингата куоратыгар асыллар быыстапкаға кыттарыгар боттоотуох ыгырыныны ыл-
ла. Далинай Востоктаагы уран тарбахтаахтар ити быыстапкаға туруоруллар оҕоһуктары, оһор истэри-
гэр сувенирдары, вазала-
ры, декоративнай тарнэл-
калары, иһит набордары, наһиолары бэлэмизэти-
лэр.
Снимокка: быыстапкаға барар үлэни талаллар.
(РИТА — ССТА).

ДАРЬЯ ЕРЕМЕЕВА—САНА БАЛЕРИНА БЫТ

КЭРЭ ЭНГЭТИГЭР

Мин нинибэр искусство тусалаах, абылангаах нэра көрүнгү—балет бэйэтн курдук олус нарын, номоон, таабырмнаах, киһини ис-ниһиттэн тэрдэр кыысчаан олорор. Арайах хонугунаа киһи уон аһыс сааһын тудуола.

Бу — соторутаарыта Новосибирскайдаагы государственнай хореографической училищени бүтүрэн кэлбит саха сагы балерината, Чураалчы салинньахтитар ыкса ыалым — Россияда тийиэ биллибит бастыг үлэ-лээх киномеханиги, ССРС Культуратын министерствотын «Туйгун үлэтин ийин» уонна «Саха сириг киинтатын ветераны» диин түөсүз аһыһыар бөлүөлэ, ринэн наварарадалаһыт Иван Иванович итэһиэ сир үрдүгэр саамай гуманитар илэ үлэһитэ, 22 сыл усаата медицинскэй сестра Марфа Павловна Еремеевтар оҕолору, саха классик суруйааччыта Семен Степанович Яковлев — Эрилик Эристини хос сизэ, ийин кэргэниин — хос эбэтин Даайа аатынан сүрэх-төмүт Даша Еремеева.

Дарья ЕРЕМЕЕВА... Бу зат өтөрүнэн кинигин иһиллэн-биллэн барара эрэбил. Кини балет артиһын курдун сэдэх, уустук идэни баһылаан кэлбитэ биһиэхэ, биир дойдулаахтарыгар, эрэ буолбакка, республикабытын бүтүннүүтүн үөрдэр. «Эхо недели» хаһыат Опера уонна балет театрын балетнай труппатыгар барыта 32 киһи баарын, олортон 80 бырыһыаннара пенсионнай саастаах дьоннорун, онон театрга быйыл Новосибирскайтан Даша Еремеева үөрэҕин бүтэрөн кэлэрин күүтэллэрин суруй-бута. Биһиэхэ дьэ итинник хас биирдин үгүсүүтүт эбиллэрэ олус наада эбит. Манна тоһоҕолоон бэллэ-тээтэххэ, эппит курдун, уратылаах искусство буолан, кинилэри бэлэмнээн таһаарыы даҕаны аһара нэмчү.

Даша 1986 сэллээхха уон саастааһар үһүс ыллааһы бүтэрэн баран Новосибирскайга үөрөххэ ыгытталлыбыт. Онуоха үс гур түмүгүнэн Чуралчыттан 3 кыыстан кинини, оттон республика үрдүнэн 300 оҥоттон баара-суоба 5 оҥону, ол иһигэр кинини, сүүмэрдээн, сиңдэлээн ылыбыттар. Ити бизс оҥотон үөрөхтэрин сычтах Даша итинэнэ Дьокуускайтан Иван Собровкин быһыл бүтэрдилэр. Атыттар кыайбаккалар уонна доруобуйаларынан сыһымаллыбыттар. Дьэ, көмүһү көрдүүр үлэ диэбэкини дуо!

—Эн, Даша, тоҥо бачча уустук, ылычча санааҥа киирбэт идэни талыһкыһый? — диэн ыйытыылан иэспэтинини савалаабытым.

— Дегсэдиг сэмдээр одоо сааспытан үнжүүнү наһаа сөбүлүүрүм, үтренниктарга эгини үнжүүлүүрүм арай. Уонна нйэм үнжүүһүт буолуон сүрдээх улихан баҕата көүтөн, киин ити туолбатах ыратыа ситиһээри... — диир хоруйу ылым. Кырдык, Марфа Павловна ыратыгар ылларан-тартаран үнжүүлүүр, гимнастика куруһуогар дьарыктанар эбит. Ол көмгө Ленинградтаагы хореографической училищета сүүмэрдиир комиссия кэлбитигэр барыан баҕар-бытын иртиллибит вйэтэ ыһыпатах даҕаны. Онон киин ити умсулараа олоххо киирбэтэх — өйөбүл-тирээз суох итинэх оҕоҕо хавтан ыналыйай. «Кымыс-ташахына хайаан даҕаны үнжүүһүт онорум диил быһаарыммытым, — диир Марфа Павловна. — Мөһтүтүгэр, тылларарын кытта Даһабын хара ааныттан

онгоха бэлэннээбитим.

...Новосибирскайдаагы хореографической училище... 1957 сыллаахха аһыллыбыт урукку Советскай Союз биир баһылаан-көһүлээн ийэр балетнай оскуолата. 1991 сыллааҕы ааҕынан, 400 кэриҥэ балет артистарын иитэн таһаарбыта, эмиз аатырбыт малык кыһа баар. Ленинградка ытыллыбыт хореографической училищелар Бүтүн Россиятааҕы I, II конкурстарыгар бастанымлартан саҕалаан бириңстээх миэстэлэр үксүлэрин бу оскуола үөрэнээччилэрэ ылай тураллар. Кини итиллээччилэрэ Москва, дойду үгүс атын бөдөҥ куораттарын сценаларыгар аатыра-сураҕыра үлэлииллэр. Олор— РСФСР народнай артистката, норуоттар икки ардыларынааҕы конкурс лауреата Л. Гершунова, РСФСР народнай артиһа, Ленинскэй комсомол бириңийэтин лауреата А. Вердышев уонна да үгүс атыттар. Училищеда, ордук дэҥнээр, Россия атын куораттарыттан, Германияттан, Бразилияттан, Японияттан, Китайтан...—элбэх дойдулартан тийэ кэлэн үөрэнээллэр, бөл маһтан сымаллыбыттарым, киниэхэ үөрэнэ сымдыбыттарын эрэ иһин, атын училищелар, колледжитар ытыс үрдүгэр түһэрэн ыллаллар дээн кэпсэниилэр.

Билиги республикабыт бастын «сулустарын» баһылар өртүлэрэ—бу ууһунда интиллээччилэрэ, Кинилэри—Алексей Попову, Геннадий Башмевы, Наталья Христофорованы, Анатолий Устургашевты, Оксана Абрамованы, Владислав Петрову, Дмитрий Дмитриевты, Айта Нессованы...—иста билэ, көрө сылдьабыт, ситиһинилэрттэн астынабыт. Дашабыт маанын үөрөх кыһатын бүтэрбитинэн кизэн туттуохпутун сөп. Оҕолорбут аны Новосибирскайга барбакка, Дьокуускайга үөрэниэхтэрэ. Ол хайдах буолан иннэ өссө биллибэт, билигин кыһасытын үтүө оһуолааҕа үөрэнэн хаалар дьэолонно дииэн үөрөбүтэрэ.

Дагш үчилшдэлэрыгар Дьонуускайтан Опера уоина балет театрын үлэнтэ бара сылдзын бэлнзхэ кадрыт одох тнийбэт, экиги нэмүсүк тайгазэххит, кытаатын диэбитин өрүү ойдоон, кыһалзан үөрэм-митин ахтар. Эдэрхээн балерина 15-с разрядынан үөрэжин бүтөрбэт. Ол аата,— солистар разрядтара. Тийэх кирбиэлэрэ, 16-с, сцена маастардарыгар, биэс хас сүл үрдүн таһымнаахтык үлэлээбит, үтүөлээх, дагтаах-своллаах артистарга ингэриллэр эбит.

—Эйнчиг хара ашигтай сүүрэг оруулга, призм-балеринаны тууруурухтара дуу?—дизн эмнэлэгтэйгээр. Онууха Далай:

—Үгкүүхүттэр бары нордебалеттан—массабай тахсылартан сагалшымалар, онтон үүнэллэр,—дизн сэмэйдиг хардарар.—Орууллары үөрөнүэххит, үтүс көлөхүгүгүн тобуоххун, бэйэвин нөрдөрүөххүн на-да, Балекка үүнүү—олус сыралаах, үһүн да көмү-нүөх үлэ...

Ааспыт өргүгөр Чурапчыттан Ксения Посельская, иини кыыла Наталья Посельская, Евдокия Толстоухова—Синцева, аҕастым-балыстым Елена уонна Дария Ивановалар балерина буолбуттара. Ойон Диша Еремеева—алтыс балеринабыт, бүгүҥүбүт уонна сарсыҥҥыбыт, кэтэһиннээх кэскилбит.

Училищетыгар Даша үчүгүйдик үөрөмнит. Ол туошутуна Союзна билибит урдук ааттаах-суолдаах учуутала, билет артистара буолааччылар саамай сүрүн предметтерин—классиканы үөрэтөөччи Агиса Васильевна Никифорова элбэхтэн биэс кыны, ол аһигэр Дашаны, адыс сыллаах үөрөдүттэн никисе сылын бүтөрбигин киннэ талап ички сылаанан дьарыктаабыт. Бу оһыттаах педагог дьингнээх сцена маастардара тахсар оһолорун кытта итинник ылсан үлөһүр эбит. Манан сыманааатааха, Дашага эрэлбит улаатан тахсар. Билигин бу иһырдааас иһтөөччи контраггыан Германияга баран үлөһүр.

Атын педагогтарыттан Даша РСФСР үтүөлээх артистка Татьяна Константиновна Капустинаны чорботон этэр. Кини эмнэ салгыы класснаа икки сыл үбүйдүт.

— Үерэгийн төлө мараханий, өссө туохха үөрэт тидэр? — диибин.

—Ыларехан бебе буоллааҕа дин. Күнгө биэс-алта чаас устата үөрөннибит. Сыннаһалармыт—көдүөлөрө биэр күн. Уолаттары кытта дуэтынан үчкүүлээһин, коруоттар үчкүүлөрө, антерскай маастарыстыба, театр, балет историяларын курдун предметтрит элбэх.

—Эн бу идэрин баһылырга мүннэжэ ордуу
туох нааданый, ханнык хаачыстыбалар?

— Бидлэн турар, аймалзаттан талаан, дэвсгэр
наада. Агаардас бара эрэ кыра Тулуур, дуулуур
данылар, кытаанах санаа, характер эрэйиллэлээр
Былхата, тухаа баарын барытын бу идээн баһы
дыларга бээрлэхтээххин.

Дарья Еремеева—1989 сэлдлаахха Корея Народнай Демократической Республикатын ижин куоратыгар Пхеньянна буолан ааспыт Ыччаттар уонна студенаар Бүтүн Аан дойдутаагы XII фестивалларын кыттыылаага. Онно ижин училищетын интиллээччилэрэ ССРС делегациятын састаабыгар киирсэн барбыттара. Эдэрдэр ити улахан түмүүлэрин культурнай программатыгар ситиһинилээхтик кыттан, үнүкүүлээн, Даха Фестивалы бөлөмнүлөр советскай комитет Дипломунан нагараадаланар үрдүк чинэскэ тиисибитэ.

Эдэр бэлэрнэ республикабыт Оператын уолун балетын театрыгар ананан, сотору улатан саҕа-
лымр. Дьэ бу соргулаах чааска ниннэхэ биһиги
биир дөйдулаахтара, улахан диэн сэттһиһлэри баҕа-
ра алгыһытын тиэрдиэбүт.

... 北朝臣...

Агар атеизмдэн муостада дугуна,
Атынугар туран эрэ аргыйн эргийэр,
Онтон эмискэ үөһээ дайна
Чапчинтик нэтен тэлээрэр.
Тыал таңарата Зол үрбүтүнүү.

Үгүйг ньюолах нөл түүгүү...—дизн туойбуа ба
патин кэмиззэн балериннатан содон-махтайн улу
Пушкин «Евгений Онегин» дизн поэматыгар.

Үгчүү чыппаал төрөдүн бүтэрин айымныкхаа, олохун киэн аартыгар кинирэн эрэр кыасыгытыгар. Дарыя Еремеевага, нийикитин маннык махтадалаа, строкалар өлгөмүк апаңалдарыгар, киши көрөөчү дэрин, төрөөбүт норуотун, Сахатын сириң абыраа бат биһирээбиллэрин, киэн көрөхсөбиллэрин ылыгыгар бидарыабын!

Семен ДАНИЛОВ.

ТОЛКӨ

Дьиз кэргэннэ, дыхтааларга
аналлаах табаары

Итгилдн аатын тауыста
постесса Наталья Харла-
меева сага кинигата Поэ-
зия—сүрэх, нэһинтэ, са-
наа, диилгэ, кини эрэ
кууруутэ. Сага кинигэ
пабааччыны тардар алыба
итгилэхэ сытар. Постесса
киниэхэ бэйэтигэр эрэ ба-
рыстыбит судургу тыллары
сизэрэйдик тигэр, ураты
иэ хоһооннуур талланынан
бүтүннүү олохнут, табыл-
лыбатах таптал, дьон
доһньо сыһыанын туһунан
сааһырбыт дыахтар хара-
бынан көрөн истигини
кэпсир.

Буна бары үтүгөй көнөр
олохтут калла дүңөбүт
Отгон киини лирической
геройа «Атыныгыт уйа
калла, эргиген ичинте ик-
селзөөхтүн илгитининиз» өз-
төр «тулабыт барыта хал-
баг, ичкикибит—харага»
дигр. Ыраахан, Айылда
агырааһынтан айманы
«Оо, мин сатарыйбыт дой-

дүм* днэн хойхонугар тва
рыллар. Кунд эппити
кээнэ өйдөөтөхкө, бэйлэйт
күөлэнийбит алластарыт,
кэрэлэргар бигэшилт ча
раггарыт кэрдилян, уу
лара уолан, сибанолара

теедэ, эгэрийнх: «хэвн
агэрбэр одобун илэтин
тугууха, саһаахха, иһе-
иһээххэ, оһох нэинин бу-
луухха—ол да сөл дьах-
тадга».

Итннннн ховсондор тодо

„АТЫРДЬАХ ЫЙА“

САГА КИНИГЭ

нэхтэн тулара чажмы да
эт салалар дыншинэ.
«Турабын сангата суох
Сэниэтэ суох» динр ятор
бүтэингөр. Бары да оннун
буолан нэдэйдэхпит, бай-
битин эра тышплатар би-
нинг сангарбаймыт, күүс-
пүтүн-күдэхпитин. элэ мек-
күлүөхпүтүн багарбаймыт
даваны уонна, ис дингар
киирдэххэ, бинр халыг уус
кыракый тооромоно, кыра-
ный кырылаа саботодун
тугу кыайахтмай? Поз.

нигинг толхуйдагдаларый
арахсыбакна энгэрдэлэлэ
рий? Арааһа, кииа түмүк
тээһиннэригэр кииа сөбү-
лэннэ, итиннэхэ бэриннэ
баһарбат быһымлаах да,
кыаһа суох. Түөрт эркин-
тэн, алаас иһитэн тэлэ
кетөн тахсыахтын, аан-
наан кэлбит алдьархайы
мөһөйдөбүзэхтин, олоххун
омостуоххун баһарар дуу-
дуулуун сии-биир эйгити
сүүтүн граммат.

араастаан кубулунар. Кини тоһо да сизмах буоллар, хата, этэргэ дылы кылаана да кыларыйбат. Хоп тылын тигэр, кинини намытата, самнара сатыыр, бэрт былдьаһар дьон олоххо, кырдьык да, соччо-бичча тутайбака бэркэ сылдыһаллар ээ. Наталы Харлампьева хоһооннорун ааҕа олорон итинниг санаада кэлэбин. «Уоту уотунан үмүрүрэллэр» диһилэр да, ардыгар ити бэрдэ суоҕа биллэр. Поэссеса хайдах эрэ кинини киниг, көлкү-буоларга ыстырар курдук: сааһан иһэн көмөлөспүтүг аллыска кубулуйар, кими эрэ атабаастабытын энтэ сика-биир ойниги» диир. Саха былыр-былыр-мыттан сэт-сэлээн туһунан тинтэ итиннэ сөл түбэлэр. Кини тыта, кырылыс, эстабил дини өйдөбүллэр үрөххө-дууһада кытаанах-мыс инчэхтэринэ, өстөтүү, экирэтэһини, ниннэ-э куһаҕаны өгөрүү, түһ-өрү дьаллыктар, баар,

арыны намырлахтарын
сөп.

Таптаабатах киһи бу орто дөйүгүтэ баара буолуодуо? Таптаал киһи ахсын туспатын аһанар—сорох дьоллонор, сорох харах уутутар тимирор, сорох үйэтин тухары сиппэтэх кэрэтин суохтааһын эраһин өгөрдөһөр... Билигинныта хобоонунан кэпсэтэр, дууһатын аһар дьахтар сэйбэргинер дьомо олоххо тапталы көрсүбүт эрэри киһи көмүс курулэһинтэр олохторун устатын тухары сөгүөлүүр дьолу билбэтэх дьон. «Мин—сириллибит дьахтарбын Аайыабатахтара мин таптаабын, этины аара көрсүбүтэ, ааһа көтө турбута...» Табыллыбатах таптаал төрөллүт төлэ-өбө дьыппиэр, кутурданнаах. Бу көрө мөһүн дьахтары көрө өгөрөр, дьоллуур. Киһи тапталга энкилэ суоҕун, үрүтүн Наталья Хартампьева хобооннорун аахпыт эрэ этиэн сөл. Таптаабыт киһитин «сөлөбөр отун буолар мааны аһан» маһыт дьахтар «Барытым даһаны эһи киһитин испиттэн сырдым, андаарыйа, дьолбун дьаһылпаттыгы сэрэхтик үчү-

нук да уунуук олоруох
пун» диир. Тоҕо эрэ мин
таптаадым кытта «ха-
тыг чарыг устунан хаа-
сар, буччум санаатын
дьаарыктыы сатым ар-
гый кысэстэр» дьолло-
тисыбытах дьахтары буол-
бакка, нтинник ыраас,
дижит тапталы ойдооб-
тох, билбөтөх уоланы
аһыннах санаам кэлэр.

Наташа Харлампева
сага киингэтин ийһи биэр
тыһымыан, тартара, умсу-
гуһа ааҕар. Майна соһу-
тар сохун уобарастары,
судурту тыл эгэлгэ өһө-
һөрүн үгүһү булуохха
сөп. Хоһоону урукку өр-
түгэр сөччө ахсарбат, аах-
пат да буоллаххына, бу
сага киинигэни — «Атыр-
дых айыы» аах, илсэрал
ипсэтэх санааларын, тус
байан эрэ бүтчүм кистэ-
лэннэринг хоһоон тыла
буолан кутуллубуттарын
тап астыһан, дуохуйуон,
таспыт кэмнэринг өргил-
либиттэрини сананыһан.
Бу ойдом-сойдом ылыллы-
ыт кыракий бэлнэтээһин
иэхтээн, мань ахсарба-
ны сөп, оттон хоһоонно-
у эи собулуөххүн бүк
рэнэбин.

М. МИХАЙЛОВА.

Дыш кэргэн, дыахталлар уонна оболор
бопуруостарыгар ылыммыты сорох
нормативнай докумуоннаа

«Тың сиригэр дьахталлар балаһыанньалары тупсарыы, дьээ кэргэни, ийэни уояна оёо аймак харьытааһын уталайбат дьахталларын түбүнэ» Саха ССР Үрдүкү Сэбиэтин 1991 сыл кулун тутар 3 күнүгүнө 422 №-дээх уураада.

«Республикада ийини уонна оҕо аймахы харыс-
таһын эбни дыһалдарын туһунан» Саха ССР Ур-
дүкү Сэбиэтин 1991 сыл сэттинньи 12 күнүнээҕи
683 №-дээх уураада.

«Геройийнэлзлэг» эзний чиглэлийн тусгаарлан»
Саха ССР Үрдүкү Сэбиэтин Президиумун 1991 снл
сатинньы 25 күнүнээс 723 №-дээх уураага.

«Саха Республикатын территориялар студенттарга уонна үөрэнэр кычакка чэтчитиллери, компенсационнай төлөбүрдү киллэри туһунан» Саха Республикатын Президиумун 1992 сыл кулун тутар 3 күнүгү 26 №-дээх дьаһала.

«Дэлгэжгэн социалчлан мөнүсэллээх булуутун, ийгэн уолна ово аймагы харыстаахын дэлаларын туһунан» Саха Республикатын Президенин 1992 снл кулун тутар 5 нунунари 90 №-дээх Ыйаага.

«Тулайлах өбөлгөрт оюнна төрөлүүтэрийн көрүүтэ-
истингэ суох хаалдыг өбөлгөртөмөнү өгөрүү ту-
һунан» Саха Республикатын Президентин 1992 сүл
һам ыһын 30 күнүһүһү 166 №-дээх Ыһааба.

«Герой-ийаларга» корулулуктун чыгчытдилери тарбатылы тулунан Саха Республикатын Президенти 1992 сыл адынын 29 кунунан 279 №-дэх Ылааза.

«Тулайыах оҕолорго уонна төрөппүттэригэр көрүүтүнэтигэр суох хаалбыт оҕолорго бырыһыана суох кредити биэрийи бэрээдэгийи туһунан» Саха Республикатын правительствотың 1993 сыл олунньу 8 күнүгүн 49 №-лээх уураада.

«Саха Республикасыгар студенттар уонна үөрөнөр ыччат, эдэр-сөөккүстэр социальнай көмүскэллээх буолуударын экинчи дьаһалларын туһунан» Саха Республикасыгар Президиум 1993 сыл олунньу 20 күнүгүгүн 370 №-дээх Ынаада.

«Эппизкалэһинигэ сымдыар оҕолорго үл-харчы талдьурун бэрээдэгин туһунан Балаһыанлыыаҥа би-гэрээгин туһунан» Саха Республикатын Үөрөһөн министрин 1993 сыд баладан Мыйк 21 күнүмэри 01-06 724 № дьох бирикээһэ.

«Саха Республикаһтар иһэс үрдүк махтал ба-
ныһыи олохтуур туһунан» Саха Республикаһын
Президени 1993 сыл алтыһыа 14 күнүсэбэ 569

«Элбэх ордодох динэ нэгдэн статуйн туулан»
Саха Республикатын Президент 1993 ээл алуунны

Бишээхэ үгүспүтүгэр да-
даны күн сирин далбары-
гар сылдыар дьод бэрт
кыратык бэриллэр, мунгу-
таан 60—70 сэл. Итинтэн
сваспытын ситэн, толкуй.
Бутун тутан олорорбут
бэрт кэмчи. Ону ол диз-
юкка, бэйэ-бэйэбитин
сыгычзатаһан, абааһы көр-
өн сордонорбут, кылыы
кэтэһэрбит да баар ахан
Ити хара санааны автор
ара суорууна сирейдээн
тэр. «Ааттаах аргыста-
һын да аһыммаг хара
уордуу», иһин бэйэлээх
аһырдаһына, харага са-
аатын хатааһына,

САНДАЛЫМ МИНЬИГЭС АСТАРА

Бу күнүзгә улууска республикага сага тахсыбыт «Хотун Далбар» сурунаал атыллар. Манна аһын кыранмыса таһыгар олоһор саха дыахталларын, Анемподист Софронов уһан дууһатын саамай нарын утары дьыһынаа ыһлаппыт Ефдокия Константиновна Гоголева, республикабытын салайсыбыт Александра Миченинкова тустарынан суруйуулары, психолог Валентина Васильева «Дьэһ нэргэн ис-һингэр кийдэрххэ», Ольга Данилова «Содотох нэ содотох дуо?» дьин прохемий ыстатыйаларын, комүс күнэргэллэри норуот-хараһылыга сүбэлэри, б.д.а. албах кэрэхсэбиллээһи аармакхыт. Оттон бииһи бүгүн иһи сурунаалтан ыһан «Сандаһым

миньнгөс астара» дигэн
матырйаалы бэчээттин
бит.

Үйылаах сымыат. Буна-
рылыбыт хоргуоллуй
пиретын кыра ийиккэ
утан баран ортотунан
дьөлөдүн уолун онно си-
кэй сымыаты кутарын.
Ити кэинэ сылаас духо-
када утан сымыат буһуор
дөрри туруорадын. Ос-
туолга адаларгар петруш-
канын, упробуван, лууту-
нап илэртэстэни.

Этгээх сэлэмийг, Сямьагт төгүүртүү куурда буһарагын, Хавьтан ирээстийн баран ортогунан агардыгын, Эрлэбэт этинан сямьагтаргын суулдугун уонна эиңэ

НОВГОРОДСКАЯ
«Новгородская» ат гизар
нерий общество» уюула
нэй маданийналар, дарест
рин тэрийэл, үлэтин ойгэ
Сыланкы сөбүгэр эбениэр
суфата ытыттардаар чэ
менэй общественнай а
тэрияталарин нөмөтэ э
суох. Уюулаас кинигэ-

Минийгтэс бэрхүүк 250

маргаринны уулзваран ба ан 1 чайнай нүүска одны кутагын, 3 сымыты эбэтэр 2-3 остобуой нүүска сымыты орорбуогун, 1 ыстанаан аахыры уоний 3-4 ыстана бурдугу эбэрин, ыкстэни мэийиэн баран тыммыт үбүн духоваа пинитэр тэн халыкнаах ыла тэнтэдиң. Үрдүн өвөдлөһөн эбэтэр ба ылаһыһаан сотоһун. Отон тикстэ ордугун тернаан аалаң ойгу туһарэни, Салыаһылаһыт дуһаһаа бөрүгү 25-30 гн, буһаралы.

Мамина бармыгыар дьахталлар оруол-
лара улахан. Симонья — «Фрагеска»
пиццеры повара Светлана Воина
Италия кулундардыгар үөрөмүстэ.

(PHTA—CCTA).

МИНИНГЭС,
ТОТООНУ,
ЧЭПЧЭЖИ

ҮЙЗ ЧИЭППЭРИН АНАРАА ӨРТҮГЭР

Америка Колорадо штатын Боулдер куоратыгар Илларион Федосеев көгүз тустууга уолаттар ортолоругар аан дойдуга чемпионнаабыта, оттон Семен Макаров аан дойдуга чемпионнаабыта, боруонса медалынан наараадаламмыта хайы-сах үйз чиэппэрэ буода овуэта. Оччолорго Токнотаагы олимпиада уонна аан дойдуга түүрт төгүлээх чемпионна Александр Иванович Киевкэ мытыллыбыт Советскай Союз чемпионатын туһунан 1968 сыллаахха «Советский спорт» хайыанка суруйарыгар саха уолаттарын манник ахтыбыта: «...Вастатан туран, мин болгомтону саах икки спортсменнар—И. Федосеев, С. Морфунюкка ууруохтаахпын. Алаастаах кыраай—тыһыс, дыһытти сир. Оһо хорсуу, тулуурдаах дьон олородор. Дьэ манна тустуу син-биир Грузияда, Азербайджанга курдук спорт национальнай көрүгүнэн буолар. Сымса, эг-хаан өртүнэн толору сайдыылаах уолаттар кытаанахтар куттамматтар, нобуорго, иһин сөбүөх курдук, активнайдар, мөддөн атакалыылар. Тренердэр Саха сириттэн хаһан эрэ аэстра кылаастаах тустуук үөскүүр дьин кинилэртэн тугу эрэ эрэнэрдэн кэтинилэр. Кэлин сахалар ситинин үрдүк чылчаалдарын интурмалааһыннара улам күүһүрэн иһэр, эгэ эрэ бүтүн бөлөбүнэн. Ардыгар бөрт кыратык даҕаны табыллан биридэстэрэ эмэ пьедестал үрдүк көрдүн. Иһигэр тахсыа эрэ көрөх—бэйэтин кэнииттэн иккин, үсүһү батыһыннарыа. Саха бухатырдары бөлөлөрүн биллэххэ, бөлөлөрүн күүстэригэр эрэнэллэрэ эрэ наада. Ону ситиһэргэ сөптөөх кыахтар бааллар. Ол иһин, баҕар, бу Бүтүн Союзтаагы оҕолор сайынны спортивнай оонньууларга саха

бөбөстөрө өрдөөмүттөн баҕарбыт бадалара туолар күрэхтэһиитинэн буолуоҕа!».

Аатырбыт тустуук А. Иванович бэйиги тустуубут иһини кэскилэни өтө көрөн суруйбут эбит дин сныыбыт. Роман Дмитриевич сахалартан бастаһынан олимпийскай чемпион буолбута, оттон Павел Пивинин, Александр Иванов, аан дойдуга призера Василий Гоголев... Оттон Илларион Федосеев Ытык-Күөлтэн 1966 сыллаахха ССРС үтүөлээх тренерэ Д. П. Коркинга үөрэнэ кэлбит, иһин оҕуолуу 1968 сыллаахха бүтүрбүтэ. Тренерэ И. Федосеев кыайымыга дьулууру, туйгун техниканы уонна бэйэ дьарыгар эппиэттээх буолууну ниппит, иһигэрбит. Ону бэйиги Америкада мытыллыбыт 1969 сыллаагы күрэхтэһиитэ уолаттарга аан дойдуга чемпиона буолбутуттан итэ-рэйбилпит. Болгария, Канада. ГФР уолаттарын ыраастык, Америка бөбөһүн очконан кыайдыта. 1968 сыллаахха Илларион Дальнай Восток республика, Россия, Советскай Союз уолаттарга чемпионнарынан буолталаабыта. Кэлин Москвада Советскай Армия Кини спортивнай кулуубугар ССРС үтүөлээх тренерэ С. А. Преображенскайга салгыы эрчиллибитэ, араас күрэхтэһиилэргэ ситиниллээхтик кыттыталаабыта. Тбилисигэ, Иранга, Иорудтар икки ардыларынаагы турнирдарга бири дойдулааҕа Роман Дмитриев, Ибрагим Джавади кэниилэрттэн үһүс миэстэҕэ тахсан, боруонса медалынан наараадаламмыта. Дальнай Восток чемпионатыгар, Н. Н. Тарскай, нуучча бухатыыра Иван Поддубнай биригистэригэр, Дьоккуускай-

га Бүтүн Союзтаагы турнирга бастаталаабыта. РСФСР Кини Советын уонна «Урожай» общество күрэхтэһиитигэр чемпионнаабыта, Союзка бастыыр иһин күрэхтэһиитэ кыттыбыта.

Семен Макаров 1965 сыллаахха төрөөбүт-үөс-кээбит Чакырыттан оро спорттивнай оҕуолатыгар үөрэнэ кырибитэ. Харааныттан улахан дьулуурдаарын, бастык техника-ны түргөнник ылымтыа-тын, сыраллаахтык эрчиллэрин көрдөрбүтэ. Маннайгы улахан ситиниитинэн 1966 сыллаахха Ленинград куоракка оҕолор ортолоругар чемпионнаа-һына буолбута. Итинтан салгыы Сибирь уонна Дальнай Восток зона-гар кыайдыта. Оттон 1969 сыллаахха уолаттар ортолоругар республикада, Дальнай Востокка, Россияда, Союзка чемпионна-талаабыта. Салгыы Ар-менияда И. Федосеев-тыын, А. Седалищевтыын, В. Петровтуун аан дой-дуга бастыыр иһин кү-рэхтэһэр эрчиллиитэ сы-дыбыттара. Манна тре-нердэр Сеия үчүгэй эр-чиллиилээгин иһин Со-ветскай Союз сүүмэрдэм-нит хамаандатын састаа-быгар киллэрэн уолаттар ортолоругар аан дойдуга бастыыр түһүлгөҕө Ар-менияда ымыппытара.

Бу эппиэттээх нөбүөргэ 52 кг ыйааһынаахтарга кыриэбитэ. Вастаах хап-сыһымтыгар Америка бө-бөһө В. Мартинига түбэ-спитэ. Онуоха ыраах айа-н-га сылайбыта таайан, хотторон кэбиспитэ. Икки-һигэр Болгария бири күүстээх тустуугун Г. Ва-левы 9:7 ахсаанга хоп-пуга. Итинтан улам хон-нодо аһымалан барбыта. Ити кэнииттэн Канада күүстээгэр түбэспитэ. Ки-нини сөччө таһаҕас өгөс-тубакка, саннын лаппаа-

нытыгар баттаабыта. Ити кэнииттэн уолбутугар саа-май кутталлаах утар-сааччынан Япония буха-тыыра буолара биллэбитэ. Эгалга, биригэн-биир күү-түлүбүтэх албаастары тусту-гар, улахан күүстээх Япо-ниены утары тахсыбыта. Иккин да нүлүмэх хап-сыһымалары көрдөрбүттэ-рэ, албастан-албастар салҕанан испиттэрэ. Ман-на Сеия утарсааччытын 10:8 ахсаанга хоппуга. Оһон аан дойдуга нөбү-рүгэр үһүс миэстэлэммитэ, боруонса медалынан наараадаламмыта. Саха уолаттара итинник ороҕой, дөөхтүк кыттан дойдула-рыгар өргиллибиттэрэ.

Ити кэнииттэ 1970 сыллаахха Семеннаах Ил-ларион Москвада Совет-скай Армия Кини спор-тивнай кулуубугар ССРС үтүөлээх тренерэ С. А. Преображенскайга салгыы эрчиллибиттэрэ. Ол сыл-ларга Семен бэйэтин сип-пит-хоппут тустуук бы-һымтынан көрдөрбүтэ, техниката чочуллубута, балачча опытырбыта. Москва куорат, дойдуга турнирдарыгар ситини-лээхтик кыттыталаабыта. Оттон Минскэйдээгин физ-культурнай институт сту-дена буолбута. Оһон Бе-лорусскай ССР спортив-най чизин элбэх түһүл-гэлэргэ намускаспитэ. Дойдугутар ССРС спор-дун маастара буолан, үрдүк үөрэх дипломаах 1977 сыллаахха эргилли-битэ. Билигин иһин Д. П. Коркин аатынан республи-кайскый орто интернат-оскуолада тренердиир, тустууга элбэх ыччаты уһуйда. Уолаттар ортолоругар аан дойдуга бас-тыыр иһин улахан түһүл-гөҕө сахалартан бастаа-һын И. Федосеев, С. Ма-каров кыттыбыттара 25 сыла туолбута бэйиги спортивнай историябыты-гар бири нэрэ-бөлүө түгэ-ниин буолар.

Платон КОРКИН.

Киниэхэ махтаналлар

Һэ, тамалдан, сэттэнэх. Оннук аһымалыкка турбут сүөһү туох даҕаны туруж-таннай. Хара сиргэ ыры-ган сүөһү үктэнэр, ол иһин кыра да дэҥи көр-бөт, ыарымыга ылларым-та.

Быйыл саас ветеринар-най сулуусна үлэһиттэрэ үгүстүк суурдүүлэр-жеттү-лэр, кэллилэр-бардылар. Аһардаас улуус кинини эл-бэхтик кэрийдилэр. Сүө-һү ылдьан, араастаан мо-һуогуран, сэлэһинэ

арҕаа-илин, хоту-сөбүрүү өртүгөр ыһытардылар. Холобур, бэйиги сөбөтөх-ман иһэр ынахпыт оһол-лоһон охтон хаалбытын В. С. Эйдемиллер эмтээн-томтоон атаҕар туруорбу-туттан үөрүүбүт мунура суох. Кини күһүтэ арах-сыбыкка бүүбөйдөнөн, чөлүгэр түһүрдэ. Ва-Яатин дьэһтээҕи түбүгүт-тэн бириэмэ ордурунан, ардыгар сарсыардатын эрдэлээн, сороҕор кинэ-тин хойутаан кэлэн эмтэ-

тэ, көрдө-һиптэ. Варвара Семеновна бэйиги дьэһ-жүргөнн эрэ абыраабыт буолбатах, истэр тухары үтүө тылынан ахталлар.

Эдэр специалист нэһи-лиэһинэ ортолугар улахан ыттытабыллынан туһанар. Ону кыһалҕалаахтар, ый-даран да туран, Варвара Семеновна буларга со-руналлара даҕаны туоһу-луур. Киниэхэ үлэһиттэр өссө ситиниллэрэ, бар-дьон махталын ыла тура-рыгар баҕарабыт.

Татьяна, Дмитрий ЧЕПАЛОВТАР.

ҮӨРЭНЭ КЭЛИН!

Алтаннаагы 15 №-дээх ОПТУ 1994—1995 сс. үө-рөх дьылгыгар манник идэ-лэргэ үөрэххэ ылымны биллэрэр (11 кылаас ба-затыгар, үөренин болдьо-во—10 ый):

- кыһа профиллаах тран-зистор-машинист, «В», «С» категориялардаах шо-фердар;
- электромонтер, «В», «С» категориялардаах шо-фердар;
- тыа сирин тутуутун маастара, пилорамщик, столяр;
- уһаайба хаһаайката (дөхтөр таһаһын тигии маастара, повар). Фанулэ, тативка дьарыктанан түү-лээхтэн бөргөһө тигии маастарын идэтин ылал-лар;
- тыа хаһаайыстыба-тын бухгалтерэ;
- биригиллээн үөрэтин группатыгар—тимир ууһа, электросварщик (үө-рө-нөөччү ахсаана хаачча-таах).

- үө-рө-нөөччү ахсаана хаачча-таах).
- үөрэххэ кыриэччилэр үчилище директорун аа-тыгар идэлэрин ыйан ту-ран сайабыллыына суру-баллар уонна оһоо сы-һыараллар.
- үөрэтин туһунан до-кумуну (дьингизэтин);
- «Кыһа» ПКФ (ХЭТ) атымылар:
- УАЗ-3303 бортовой тентээх автомашинаны—сыһыта 13 мөл. солк.;
- УАЗ-31512 легковой тупсарыллыыт олохтоох автомашинаны—17 мөл. 300 тыһ. солк.;
- УАЗ-31514 люкс автомашинаны—20 мөл. солк.;
- «Урал-375» карбюраторнай үчүгэй турунтаах автомашинаны—8 мөл. солк.;
- БСТ-75, БСТ-90, БСТ-180 аккумулятордары.

«Урал», КамАЗ, ЗИЛ, ГАЗ-53, УАЗ автомашина-ларга саппаас частастары, спец-таҕастары.

Аадырыспыт: Чурапчы сэл. Нерюнгринскай уул. 41 №-э. Тел. 21-363.

КҮНДҮ КӨРӨӨЧҮЛЭР!

Бэйиги улууспутугар от ыйын 23 күнүттэн мал-дьымтыыр «НААРА СУОХТАР» дьон Саха госу-дарственай национальнай эстрада миниатюраларын театра.

ТУС ХОТУ ҮӨСКЭЭБИТ ВУОЛАММЫН... ЭБЭТЭР НААР «НААРА СУОХТАР»

- Эстрада артыыстарын Бүтүн Союзтаагы кон-куруһун лауреата. Саха комсомолун биригиллэтин лауреата, Саха Республикатын үтүөлээх артыыһа Алексей ПАВЛОВ
- Эстрада артыыстарын Бүтүн Союзтаагы кон-куруһун лауреата, Англияда буолбут Аан дойдуга этнос-фестиваль кыттымылааҕа, автор, режис-сер Иван БУРЦЕВ.

Нэр-нар, дьыһа-хообо,—быһата, КӨР-КҮЛҮҮ КИЭБЭТЭ.

ПРОГРАММАҒА:

Дьэһтээхтэр... Дьэһтээхтэр... Дьэһтээхтэр...
Ы-һи-һи... Ы-һи-һи... Ы-һи-һи...
Билиэт сыһыта 3000 (эре) солкуобай.
КҮЛҮН! ҮӨРҮН! ДУОҕУПҮН!
Культура управлениета.